

ADVOKATFIRMAET SCHJØDT AS
Postboks 2022, Nordnes
0201 OSLO

Vår dato: 24.06.2020
Vår ref.: 202002157-6
Arkiv: 623
Deres dato: 12.02.2020
Deres ref.: 48977-503-7640370.1

Saksbehandler:
Virginia Grigorian
virg@nve.no

Avklaringer om regelverket vedrørende AMS-gebyrer

1. Innledning

Advokatfirmaet Schjødt (heretter Schjødt) har i brev datert 12. februar 2020 bedt om utdypning og avklaring av informasjon om «Gebyr for manuell avlesning av AMS-målere» på RME sine nettsider, og av gjeldende rettsregler på området.

Reguleringsmyndigheten for Energi (RME) vil i dette brevet forsøke å gjøre de avklaringer som Schjødt etterlyser. Under punkt 2 vil vi gi en generell forklaring av hjemmelsgrunnlaget for nettselskapenes adgang til å foreta kontrollavlesning, samt til å kreve gebyr for manuell avlesning av AMS-målere uten aktiv kommunikasjonsenhet.

Under punkt 3 svarer vi direkte på de problemstillingene Schjødt har pekt på i brevet. Vi har forsøkt å besvare problemstillingene i samme rekkefølge som disse er satt opp i brevet.

2. Nettselskapenes adgang til kontrollavlesning og gebyr for manuell avlesning

Dere har reist spørsmål ved om det foreligger rettslig grunnlag for at nettselskapene kan kreve særskilt gebyr for manuell avlesning av AMS-målere (punkt 3 i brevet: Beregning av gebyret). Innledningsvis ønsker vi derfor å knytte noen kommentarer til dette, før vi besvarer de konkrete problemstillingene.

Nettselskapene har adgang til å foreta kontrollavlesning, samt å kreve gebyr for manuell avlesning av AMS-målere uten aktiv kommunikasjonsenhet. Dette følger av forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av netjtjenester (avregningsforskriften) § 3-3 første og annet ledd og av forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffer (forskrift om kontroll av nettvirksomhet) § 17-6.

2.1. Regelverket gir adgang til å gjennomføre kontrollavlesning hos kunden

Adresse

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

E-post: rme@nve.no, Telefon: 22 95 95 95, Internett: <http://reguleringsmyndigheten.no/>
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Nettselskapet har plikt til å sørge for at faktisk målerstand avleses minst én gang i året, jf. avregningsforskriften § 3-3. Tilsvarende fremgår også av standard nettleieavtale (nettleieavtalen) § 5-2 tredje ledd.

Etter at nettselskapene er pliktige til å ha installert AMS-målere med kommunikasjonsenhet i alle målepunkt fra 1. januar 2019, oppfyller nettselskapene sin plikt etter avregningsforskriften § 3-3 ved å bruke AMS-måleren for avlesing og oversendelse av måleverdier. For de målepunkt hvor AMS-måleren automatisk sender korrekt avleste måledata til nettselskapet, er manuell innhenting av målerstanden ikke lenger nødvendig.

Et av formålene med installering av AMS er å få en så korrekt og effektiv avregning av kundenes strømforbruk som mulig. Det er nettselskapets ansvar å beslutte hvilke tiltak som er nødvendige for å sikre at avregningen blir korrekt i de målepunkt hvor AMS-måler med kommunikasjonsenhet ikke er installert. Nettselskapet kan beslutte at det er et nødvendig tiltak å foreta kontrollavlesing hos kunden. I slike tilfeller kan ikke kunden kreve å utføre avlesingen selv.

2.2. Regelverket gir adgang til å kreve gebyr for manuell avlesning

RME har lagt til grunn at håndtering og kontroll av manuelt avleste måledata, er en «særskilt tjeneste» som nettselskapet kan fastsette en tariff for etter forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 17-6.

Utgangspunktet for om en tjeneste er å anse som særskilt etter denne bestemmelsen, vil være om nettselskapet leverer en tjeneste som skiller seg fra nettselskapets standard leveranse, og at dette skjer som følge av at kunden ønsker en annen tjeneste enn standard leveranse.

I vurderingen av om manuell avlesning er en særskilt tjeneste, har vi lagt vekt på at kunder som har fått fritak fra AMS måler¹, eller som motsetter seg installasjon av fjernavlest måler, har tatt et aktivt valg om ikke å benytte seg av det målesystemet som er nettselskapets standard. Når nettselskapet må ha et alternativt system for manuell avlesing og kontroll av måleverdiene for denne kundegruppen, er dette en konsekvens av at kunder ikke ønsker å benytte standard automatisert løsning. Vi vurderer etter dette at manuell avlesning er å anse som en særskilt tjeneste nettselskapet tilbyr denne kundegruppen. Dette synspunktet er også opprettholdt i en dom av 9.1.2020 av Trondenes tingrett.²

Nettselskapenes merkostnader forbundet med håndtering og kontroll av måleverdier som ikke er fjernavleste, er en direkte konsekvens av at kunden ikke har en AMS-måler med aktiv kommunikasjonsenhet. For de tilfellene der manglende fjernavlesning skyldes forhold på kundens side, har RME akseptert at nettselskapene kan kreve dekket merkostnadene ved å fastsette en tariff i form av et gebyr for manuell måleravlesning, med hjemmel i forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 17-6.

Konsekvensen dersom nettselskapene ikke kunne kreve et slikt avlesingsgebyr, ville være at kostnaden for at enkelte kunder har manuelt avlest strømmåler, i stedet måtte dekkes gjennom en høyere nettleie hos alle strømkundene. Ved at nettselskapene kan ta gebyr for manuell avlesning, kan nettselskapet fordele merkostnadene på den kundegruppen som utløser merkostnadene nettselskapet har med å håndtere og kontrollere manuelt avleste måleverdier.

3. De enkelte anførslene i brevet

Schjødt har fremsatt følgende anførsler i brevet som RME er bedt om å ta stilling til:

¹ Fritak kan gis i enkelte tilfeller etter avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b

² Saksnr: 19-133788TVI-TRES

- Anførsel nr. 1: Nettselskapene har ikke plikt til å skifte ut måler hos kunder som har fritak fra AMS-måler med kommunikasjonsenhet.
- Anførsel nr. 2: Nettselskapene har ikke plikt å sende ut personell for å lese av strømmen hos kunder som ikke har AMS-måler med kommunikasjonsenhet.
- Anførsel nr. 3: Nettselskapene har ikke adgang til å kreve gebyr for avlesning med mindre de faktisk drar ut til kunden.
- Anførsel nr. 4: Som monopolbedrift plikter nettselskap å påse at krav på betaling er kostnadsbasert og at særskilte gebyr begrenses til reelle særskilte tjenester.

Anførselene behandles hver for seg nedenfor under punktene 3.1- 3.4

Helt til slutt, i punkt 3.5, behandler vi nettselskapenes adgang til å forhåndsfakturere og gjennomfakturere avlesningsgebyret, og knytter noen kommentarer til situasjonen hvor det er flere målepunkter på samme eiendom.

3.1. Nettselskapene kan skifte ut målere hos kunder som har fått fritak

Ifølge avregningsforskriften § 4-1 første ledd har nettselskaper en plikt å installere avanserte måle- og styringssystemer (AMS) i hvert enkelt målepunkt. I utgangspunktet skal nettselskapene dermed erstatte alle gamle strømmålere med nye AMS-målere. Etter avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b) har nettselskapet likevel ikke plikt til å installere AMS dersom installasjonen er til vesentlig og dokumenterbar ulempe for sluttbruker. Spørsmålet her blir om nettselskapet har plikt til å skifte ut måler også hos kunder som har fått fritak fra AMS etter denne bestemmelsen.

Nettselskapene har ansvar for at det er installert måler i alle målepunkt, og ansvar for avlesning av alle måleverdiene i alle målepunkt der det skjer utveksling av strøm, jf. avregningsforskriften §§ 3-1 og 3-3. Dette innebærer at nettselskapet eier måleutstyret og står fritt til å skifte ut måleutstyr når selskapet anser det nødvendig. Nettselskapenes ansvar for måleutstyret fremgår også av nettleieavtalen. Det følger av nettleieavtalen § 5-1 at nettselskapet bestemmer type utstyr, eier måleutstyret og har ansvar for installasjon, drift og kontroll av dette. En kunde har således ingen rettigheter med hensyn til valg av måler.

RME har lagt til grunn at nettselskapet ivaretar kundens rett til fritak fra AMS etter avregningsforskriften § 4-1 andre ledd bokstav b), der kunden får installert ny måler med deaktivert eller fjernet kommunikasjonsmodul slik at måleren verken kan sende eller motta data.

Nettselskapene har etter dette *rett* til å bytte ut målere også hos kunder som får fritak, men ingen direkte plikt etter energiloven og tilhørende forskrifter. Vi gjør likevel oppmerksom på at nettselskapene kan ha plikt til å bytte ut gamle målere av andre grunner, som for eksempel for å ivareta krav fra Justervesenet.

3.2. Nettselskapene avgjør selv hvordan manuell avlesning skal utføres hos den enkelte kunde

Nettselskapenes ansvar for måleravlesning følger av avregningsforskriften § 3-3, og kan også leses ut av nettleieavtalen § 5-2 tredje ledd. Dette har vi redegjort nærmere for over i punkt 2.1.

Et av formålene med innføring av AMS-målere, er å få en så korrekt og effektiv avregning som mulig. Det følger av avregningsforskriften § 3-3 annet ledd, at ethvert målepunkt skal avleses minimum en gang i kalenderåret. Sammenholdt med bestemmelsens første ledd, hvor det følger at nettselskap har ansvar for at målepunkt blir målt og avlest, betyr dette at nettselskapet skal sørge for at måleren blir

avlest minimum én gang i året. En slik årlig kontrollavlesning kommer i tillegg til nettselskapets håndtering av måledata fra kundens jevnlige selvavlesninger.

Etter dagens regelverk har nettselskapene ingen plikt til å gjennomføre årlig avlesing av AMS-målere uten aktiv kommunikasjonsenhet ved å fysisk oppsøke det enkelte målepunkt for en stedlig kontroll.

Nettselskapene har adgang til selv å vurdere hvordan målepunkt uten AMS-måler med kommunikasjonsenhet skal avleses, om det er nødvendig med manuell årlig kontrollavlesning av målepunktene, og hvor mange av målepunktene som eventuelt skal avleses.

3.3. Nettselskapene kan kreve gebyr for avlesning fra kunder uten konvensjonell måler, inkludert kunder hvor det ikke er nødvendig å foreta fysisk stedlig kontroll

Dersom nettselskapet velger å kreve gebyr for manuell avlesning i medhold av forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 17-6, skal gebyret være likt for alle målepunkter som ikke har installert AMS-måler med aktiv kommunikasjonsenhet innenfor nettselskapets område. Dette følger av de generelle prinsippene for utforming av tariffer, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet §13-1, og særlig bokstav c) i bestemmelsen.

Kravet til ikke-diskriminerende tariffer innebærer at tariffen for en tjeneste skal være lik for alle kunder i nettområdet. Når det gjelder avlesningsgebyret, legger RME til grunn at tariffen skal være lik for alle kunder som mottar den tjenesten tariffen gjelder. Tjenesten her er det parallelle systemet som nettselskapet må opprettholde for å håndtere manuelt avleste data og kontrollere at disse er riktige.

Nettselskapets samlede kostnader knyttet til håndtering av manuelt avleste data og kontroll av disse, skal dermed fordeles likt på den aktuelle kundegruppen. Kostnader til kontroll av måledata omfatter både stedlige kontrollavlesninger og annen type kontroll av målepunkt når nettselskapet vurderer at stedlig kontrollavlesning ikke er nødvendig. Kundene som ilegges gebyret betaler altså en gjennomsnittskostnad per målepunkt. Noen kunder vil følgelig kunne bli belastet noe mer gjennom gebyret enn de kostnadene de selv direkte utløser, mens andre kunder vil betale noe mindre.

Hva den enkelte kunde kan belastes, er avhengig av hvilke kostnader nettselskapet kan beregne gebyret på grunnlag av. Avlesningsgebyret kan ikke overstige kostnaden nettselskapet har forbundet med tjenesten. Vi kommer nærmere tilbake til dette under i punkt 3.4.

3.4. Hvilke kostnader kan inngå i beregningsgrunnlaget til gebyret?

Det følger av forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 17-6 at tariffen for særskilte tjenester ikke skal omfatte mer enn kostnaden forbundet med tjenesten. RME har lagt til grunn at kostnader som kan danne grunnlag for et avlesingsgebyr, er variable kostnader som registrering og validering av målerstand, utsending av påminnelse om avlesing, retting av feil levert målerstand, samt gjennomføring av årlig kontrollavlesning. Ved at direkte og variable kostnader inngår i avlesningstariffen, mens de indirekte overhead kostnader ikke inngår, vil ikke gebyret øke dersom det blir færre kunder som benytter den særskilte tjenesten og som nettselskapet kan fordele kostnaden på.

Faste kostnader knyttet til IT-drift og vedlikehold av løsning for profilmålere kan ikke dekkes gjennom avlesingsgebyret. Slike kostnader inngår som en del av nettselskapets ordinære måle- og avregningsansvar, og skal derfor dekkes gjennom den ordinære nettleien.

Nettselskapene plikter å gi informasjon om hvordan gebyret er beregnet, til kunder som ber om dette, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 13-5 annet ledd.

RME har behandlet flere klager knyttet til tariffens størrelse. I den forbindelse har vi sett at tariffens størrelse kan variere mellom de ulike nettområdene, og at det er ulik praksis for hvilke kostnader som legges til grunn for beregning av tariffen. RME har i flere saker kommet frem til at tariffen er satt for høyt, og pålagt nettselskapene å justere beregningsgrunnlaget for avlesningsgebyret. På bakgrunn av dette har RME foreslått å endre forskrift om kontroll av nettvirksomhet ved å innføre en standardisert³ tariff.

3.5. Spørsmål om på hvilket tidspunkt nettselskapene kan fakturere avlesningsgebyret og deres adgang til å gjennomfakturere.

RME blir avslutningsvis bedt om å komme med presiseringer om nettselskapenes rammer for fakturering av kunder, og nærmere bestemt (a) om nettselskap kan forhåndsfakturere avlesningsgebyret, og (b) om det er adgang til å gjennomfakturere avlesningsgebyret. Helt til slutt, i punkt (c), vil vi si noe om situasjonen for kunder som har flere målepunkt på samme adresse.

a) Det er ikke adgang til å forhåndsfakturere avlesningsgebyret

Avlesningsgebyr er en tariff for å håndtere og kontrollere manuelt avleste data. Ifølge definisjonen av netjtjenester i avregningsforskriften § 1-3 punkt 2 faller tariffing inn under netjtjenester. Videre følger det av avregningsforskriften §7-1a andre ledd at nettselskapene ikke kan forskuddsfakturere netjtjenester til forbrukere. Dette betyr at nettselskapene ikke kan forskuddsfakturere avlesningsgebyret, men må fakturere denne tariffen etterskuddsvis.

Tariffen kan kreves inn på hver faktura eller sjeldnere, men minst hver tredje måned, jf. avregningsforskriften § 7-1a annet ledd.

b) Det er adgang til å gjennomfakturere avlesningsgebyret

Dagens regelverk tillater nettselskapene å gjennomfakturere avlesningsgebyret.

Det følger av avregningsforskriften § 1-3 at tariffing er en netjtjeneste. Videre følger det av definisjonen av gjennomfakturering i samme bestemmelse, hvilke netjtjenester som skal være omfattet ved gjennomfakturering: «*kraftleverandør fakturerer sluttbruker for netjtjenester og elektrisk energi felles ved at faktura for netjtjenester sendes fra nettselskapet til sluttbrukers kraftleverandør, som betaler på vegne av sluttbruker. Anleggsbidrag og utbetaling til sluttbrukere ved svært langvarige avbrudd omfattes ikke av fakturering av netjtjenester ved gjennomfakturering*». Avlesningsgebyr er følgelig en netjtjeneste som faller inn under gjennomfaktureringsordningen i avregningsforskriften kapittel 7.

Det skal komme tydelig frem av fakturaen til forbrukere at avlesningsgebyret gjennomfaktureres, dette følger forutsetningsvis av avregningsforskriften §7-3 første ledd, jf. §7-2.

c) Flere målepunkt på samme adresse

Dagens regler for måling og avregning og reglene om avanserte måle- og styringssystemer (AMS), tar utgangspunkt i målepunkt, ikke i det enkelte kundeforhold. Beregningene som ligger til grunn for

³ Forslag til endringer i flere forskrifter har blitt sendt på høring i slutten av mai 2020:

<https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/nytt-fra-rme/nyheter-reguleringsmyndigheten-for-energi/horing-rme-sender-forslag-til-endringer-i-flere-forskrifter-pa-horing/>

tariffene, fastsettes derfor også med utgangspunkt i antall målepunkter og ikke antall sluttbrukere/eiendommer.

Som følge av dette kan nettselskapet kreve gebyr per måler, og en abonnent med flere målere kan ilegges ett gebyr per måler. RME har lagt denne forståelsen til grunn i vår korrespondanse med nettselskapene.

Nettselskapene kan beslutte å redusere gebyret i tilfeller hvor kunden har flere målepunkter på samme adresse, men i henhold til dagens regelverk har nettselskapene ingen plikt til å gjøre dette.

Med hilsen

Jørund Krogsrud
seksjonssjef

Virginia Grigorian
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: